

Ajaminen ja dementiasairaus

TIETOLOMAKE RUOTSIN DEMENTIAKESKUKSESTA

Bilkörning och demenssjukdom • faktablad på finska

Aivojen toiminta vaikuttaa ajamiseen

Dementiaa aiheuttavat erilaiset aivosairaudet ja -vammat. Oireet vaikeuttavat ajattelua, suunnittelua ja kommunikointia.

Unohtelu ja vaikeudet suunnistaa ovat usein varhaisia merkkejä. Koska dementia yleensä ilmaantuu hitaasti, se voi olla vaikea havaita alkuvaiheessa.

Varoitusmerkit kuljettajilla

Monilla dementiaa sairastavilla ei ole suuria ongelmia vaihdevivun ja polkimien käsittelyssä. Dementian oireet tulevat yleensä havaittaviksi vasta stressaavissa tilanteissa, kun on käsiteltävä suuri määrä tietoa ja tehtävä nopeasti päätöksiä. Tällainen tilanne voi olla ajaminen ruuhkaisessa liikenteessä tai risteyksessä.

Dementia voi varhaisessa vaiheessa ilmetä liikenteessä eri tavoin. Joitakin varoitusmerkkejä ovat:

- nopeuden säätämättä jättäminen liikenteen mukaan
- vilkkujen tai tuulilasinpyyhkimien sammuttamisen unohtaminen
- muiden tienkäyttäjien huomiotta jättäminen
- vaikeudet löytää tietä – eksyminen usein

Dementia osallisena monissa onnettomuuksissa

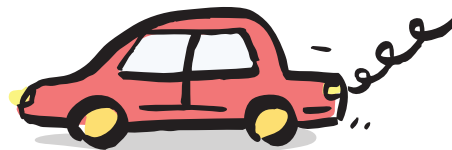
Tutkimukset osoittavat, että yli puolella liikenteessä kuolevista yli 65-vuotiaista kuljettajista on aivoissa muutoksia, jotka viittaavat dementiaan. Useimmilla heistä ei luultavasti ole esiintynyt vakavia oireita. Dementiaa sairastavat kuljettajat eivät vaaranna vain omaa henkeään, vaan myös muiden.

Varhainen diagnoosi on tärkeä

Ota yhteyttä lääkäriin mahdollisimman pian, jos epäilet dementiaa. On tärkeää tehdä tutkimus varhain, jotta saat oikean diagnoosin, avun ja hoidon.

Lääketieteellisten rajoitteiden selvittäminen

Lääkäri tutkii myös, onko ajamiselle lääketieteellisiä esteitä. Kun näin todetaan olevan on lääkärin ilmoitettava tästä Ruotsin liikennevirastolle (Transportstyrelsen), joka sitten tekee päätöksen ajokortin hallussapidon jatkamisesta. Jos kyseinen henkilö on sitä mieltä että Ruotsin liikenneviraston päätös on virheellinen, siitä voi hän valittaa päätöksestä tuomioistuimeen.

Mitä laki sanoo?

Periaatteessa auton ajaminen on kielletty, jos sinulla on dementiadiagnoosi. Poikkeustapauksissa lievä dementia voidaan yhdistää henkilöauton ajokortin hallussapidon jatkamiseen, jos oireiden ei katsota vaikuttavan liikenneturvallisuuteen. Tällaisissa tapauksissa lääkärin on tutkittava uudelleen henkilön soveltuvuus ajokorttiin vuoden kuluessa.

Arkaluontoinen asia

Ajokielto on usein arkaluontoinen asia, joka liittyy itsetuntoon ja vapauteen päästä minne haluaa. Siksi sekä suoraan asianosainen että hänen omaisensa tulisi ottaa mukaan keskusteluun ajamisesta ja ajokortin hallussapidosta.

Lisätietoja

Ruotsin liikenneviraston määräykset ja yleiset ohjeet ajokortin ym. lääketieteellisistä vaatimuksista (Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m.) TSFS 2010:125 • www.transportstyrelsen.se

© Svenskt Demenscentrum

Lisää tietoisuuksia suomeksi voi tulostaa Svenskt Demenscentrumin verkkosivuilta:
www.demenscentrum.se/fi

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Bilkörning och demenssjukdom

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Hjärnans förmåga påverkar körningen

Demenssjukdom beror på olika sjukdomar och skador i hjärnan. Symtomen gör det svårare att tänka, planera och kommunicera.

Glömska och svårigheter att orientera sig är ofta tidiga tecken. Eftersom demenssjukdom brukar komma smygande kan den vara svår att uppmärksamma i ett tidigt skede.

Varningstecken hos bilförare

Många personer med demens har inga större problem med att hantera växelspak och pedaler. Demenssymtomen brukar bli märkbara först i stressiga situationer, när man ska bearbeta en stor mängd information och snabbt fatta beslut. En sådan situation kan vara körning i tät trafik eller vägkorsning.

Demenssjukdom i tidig fas kan yttra sig på olika sätt i trafiken. Några varningstecken är:

- anpassar inte hastigheten efter trafiken
- glömmer att stänga av blinkers eller vindrutetorkare
- observerar inte medtrafikanter
- svårigheter att hitta – kör ofta vilse

Demens inblandat i många olyckor

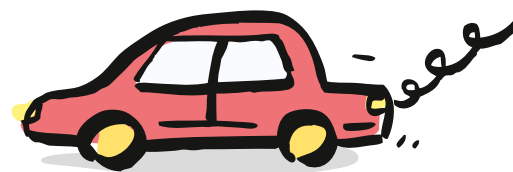
Forskning visar att mer än hälften av de bilförare som omkommer i trafiken och är äldre än 65 år har förändringar i hjärnan som tyder på demenssjukdom. De flesta av dem har sannolikt inte uppvisat några allvarliga symtom. Bilförare med demenssjukdom riskerar inte bara sitt eget liv utan även andras.

Tidig diagnos viktig

Kontakta en läkare snarast vid misstanke om demenssjukdom. Det är viktigt att få till stånd en undersökning tidigt för att få rätt diagnos, hjälp och behandling.

Utredar medicinska hinder

Läkaren utredar även om det finns medicinska hinder för bilkörning. När så bedöms vara fallet är läkaren skyldig att anmäla detta till Transportstyrelsen som sedan fattar beslut om fortsatt körkortsinnehav. Om personen i fråga anser att Transportstyrelsens beslut är felaktigt kan det överklagas till domstol.

Vad säger lagen?

I princip är det förbjudet att köra bil om man har en demensdiagnos. I undantagsfall kan lindrig demenssjukdom förenas med fortsatt körkortsinnehav för personbil, om symtomen inte bedöms påverka trafiksäkerheten. I sådana fall ska läkaren pröva personens körkortslämplighet på nytt inom ett år.

En känslig fråga

Att inte längre få köra bil är ofta en känslig fråga, kopplad till självkänsla och frihet att ta sig dit man vill. Därför bör både personen som direkt berörs och dennes anhöriga finnas med i diskussionen kring bilkörning och körkortsinnehav.

Mer information

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (TSFS 2010:125) • www.transportstyrelsen.se

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se